

Aan de gemeenteraad van Waalre

Uw brief van

Uw kenmerk

Behandelaar

Ruimtelijke Ontwikkeling/
D. Dings

Onderwerp

Afronding proces implementatie
invoering Omgevingswet

Ons kenmerk

918676

Datum

VERZONDEN 06 FEB. 2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

Zoals u bekend is, na jarenlange voorbereiding en herhaaldelijk uitstel, op 1 januari 2024 de Omgevingswet in werking getreden. Ook in Waalre hebben we ons zowel ambtelijk als bestuurlijk daar jarenlang op voorbereid. Nu één jaar later ronden we het implementatieproces af. Hierover informeren u graag nader in deze raadsinformatiebrief.

Inleiding

Al sinds circa 2016 hebben we ons voorbereid op de '*grootste wetswijziging sinds Thorbecke*'. De eerste jaren was dat nog vooral oriënterend. Vervolgens is op initiatief van Waalre voor het implementatieproject aansluiting gezocht op een al voorzichtig lopende samenwerking tussen de gemeenten Veldhoven en Best die daarvoor open stonden.

Eind 2018 heeft uw raad vervolgens het 'Startdocument Omgevingswet' vastgesteld en kredieten beschikbaar gesteld voor hieruit voortkomende vervolgacties. Door middel van raadsinformatiebrieven, nieuwsbrieven, informatieavonden en werksessies bent u gedurende het gehele implementatie proces als raad op de hoogte gehouden.

In 2019 is onder de vlag van de samenwerking Veldhoven-Best-Waalre een projectplan opgesteld en is er een overkoepelende programma-manager aangesteld. De aanpak kende een flexibele projectaanpak (agile) met ambtelijke samenwerking op een aantal deelprogramma's:

- o Omgevingsvisie
- o Omgevingsplan
- o Werkprocessen
- o Dienstverlening
- o Digitaal stelsel omgevingswet

Door deze deelprogramma's liepen twee centrale rode draden. De ene had betrekking op '*Anders werken*'. De Omgevingswet is aangegrepen om te fungeren als een vliegwiel voor nieuwe manieren van werken, in Waalre ook geduid als het werken vanuit 'de bedoeling' (van buiten naar binnen kijken/denken, ruimte bieden: 'Ja, mits' e.d.).

De andere rode draad had betrekking op '*Participatie en communicatie*'. De Omgevingswet vraagt om een wat andere invulling van het betrekken van inwoners bij ruimtelijke ontwikkelingen. Meer dan voorheen kan de rol van de gemeente daarbij wisselen. Daarbij ligt er sowieso een grotere rol voor de initiatiefnemer van een plan om de omgeving te betrekken en is er meer ruimte voor maatwerk. Het goed invulling geven aan inwonerparticipatie blijft continue onze aandacht vragen. We zullen de ervaringen die we inmiddels aan het opdoen zijn op een later moment met u evalueren.

Resultaat

Bovenstaande aanpak heeft er toe geleid dat al relatief vroegtijdig uw raad in december 2021 een integrale Omgevingsvisie heeft kunnen vaststellen. Hierin zijn de kernopgaven richting het Waalre in 2040 vastgelegd, evenals de ruimtelijke keuzes die daarvoor nodig zijn. Deze visie is met veel en verschillende vormen van participatie van inwoners en allerlei belanghebbenden tot stand gekomen.

Deze visie vormt ook de basis voor een integraal nieuw Omgevingsplan waaraan komende jaren nog hard wordt gewerkt. De eerste fase van dit Omgevingsplan (voor de centrumgebieden van Waalre-dorp en Aalst) kunnen we binnenkort aan uw raad ter vaststelling aanbieden (maart 2025). Daarmee zijn we één van de eerste gemeenten in Nederland die een plan van deze omvang vaststellen.

De veranderende werkprocessen met betrekking tot ruimtelijke procedures en vergunningverlening zijn op een kwalitatief goed niveau, maar moeten nog verder worden gefinetuned. Nu, één jaar later, kunnen we concluderen dat er geen grote problemen zijn ontstaan en onze ruimtelijke procedures en vergunningstrajecten gewoon voortgang hebben kunnen vinden.

Ook onze dienstverlening is aangepast naar de nieuwe Omgevingswet. Veel benodigde informatie is op onze website te vinden. Mocht de gevraagde informatie niet te vinden zijn op de website, dan helpen we iemand graag eerst telefonisch of per mail. Mocht er meer nodig zijn, dan plannen we een afspraak in.

Tot slot is ook onze aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) succesvol geïmplementeerd. Iedereen kan nu informatie op één plek bekijken en direct gebruiken. Dit heeft ertoe geleid dat de gemeente Waalre op 1 januari 2024 aanvragen kon ontvangen, in behandeling nemen en afhandelen in de VTH-applicatie. Ook beschikken we nu over een applicatie voor het bouwen en publiceren van omgevingsplannen.

Kosten

Uw raad heeft op een aantal momenten budgetten beschikbaar gesteld voor het implementatieproces. In totaliteit is in de periode 2018-2024 327.000 euro beschikbaar gesteld voor deze implementatie-opgave in de volle breedte. Binnen dit budget zijn meerdere producten opgeleverd zoals de Omgevingsvisie en een groot deel van het Omgevingsplan, is aansluiting op het DSO mogelijk gemaakt en zijn bijvoorbeeld vakinhoudelijke opleidingen en trainingen ingevuld.

De ambtelijke uren zijn hier niet in opgenomen. Onze totale investering is niettemin ruimschoots lager gebleken dan op basis van de door de VNG ontwikkelde rekentool voor een gemeente van onze omvang en hieraan gerelateerd opgaven als norm is gesteld.

Wel voorzien we dat voor het opstellen van het gemeentedeckend Omgevingsplan mogelijk nog aanvullend budget nodig hebben. Aan dit plan wordt de komende jaren nog doorgewerkt. Met name voor het beleidsmatig en juridisch complexe plandeel Buitengebied (mogelijk is daartoe nog een Milieueffectrapportage nodig) en bijvoorbeeld voor het lokaal doorvertalen van de zogeheten "bruidschat"-regels (regels vanuit het rijk met name op het vlak van milieu) is mogelijk nog extra werkbudget benodigd. Dat zal niet komend jaar zijn maar pas over 2 tot 3 jaar. Mocht dat inderdaad nodig zijn dan zal de vraag dus vroegtijdig aan uw raad worden voorgelegd.

Proces evaluatie

Het implementatieproces is eind 2024, mede in het kader van het projectmatig werken in Waalre, ambtelijk geëvalueerd. Een belangrijke conclusie daarbij is dat de samenwerking met Veldhoven en Best ons gezamenlijk de eerste paar jaar echt vooruit heeft geholpen. Hierbij heeft Waalre niet alleen 'gehaald' maar vooral ook veel 'gebracht'. In de samenwerking hebben we als kleine gemeente zeker meerwaarde kunnen bieden. Op enig moment zijn de drie gemeenten elk weer hun eigen weg gegaan omdat er meer lokale invulling gegeven moest worden, en ieder zijn eigen accenten wilde leggen.

Uit de evaluatie is ook heel waardevol gebleken dat we zowel het programma-management, de (deel)projectleiding als de projectteams hebben ingevuld met eigen mensen. Externe inhuur betrof vooral inhoudelijke adviesdiensten (t.b.v. de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en de Informatiseringsopgave). Deze invulling is zeer waardevol gebleken voor de processnelheid, de continuïteit en de kennisopbouw binnen de eigen organisatie. Daar zijn we dan ook zeer tevreden over, te meer omdat tussentijds de winkel ook gewoon open moest blijven.

Tenslotte is ook waardevol gebleken dat we u als raad op meerdere momenten en manieren bij deze complexe opgaven hebben betrokken.

Nog niet klaar, continue aandacht

Het implementatie proces is nu weliswaar afgerond maar dat wil niet zeggen dat we klaar zijn. Zo werken we de komende jaren nog door aan ons nieuwe Omgevingsplan. Maar ook in de jaren daarna zullen we ons Omgevingsplan continue up-to-date moeten houden. Ook onze Omgevingsvisie moeten we op regelmatige basis herijken, ook bijvoorbeeld door de regionale schaalsprong.

De werkprocessen en nieuwe procedures moeten nog verder worden gefinetuned, mede op basis van inmiddels opgedane praktijkervaringen. We hadden toegezegd dat we een jaar na de invoering van de omgevingswet met een evaluatie van ondermeer het adviesrecht van uw raad, de delegatiebevoegdheid raad/college en de invulling van participatie onder de nieuw Omgevingswet zouden komen. Er is op dit moment echter nog te weinig ervaring mee opgedaan om een representatief beeld te geven. Op basis van de ervaringen die we inmiddels aan het opdoen zijn komen we hier op een later tijdstip bij u op terug.

Tot slot blijft verbetering van onze dienstverlening ook continue aandacht vragen.

Overall mogen we ons inziens tevreden terugblikken op het doorlopen implementatieproces.

We vertrouwen er op dat we u met deze informatiebrief volledig te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Waalre,

Gemeentesecretaris,

bc

mr. drs. R.L. Franken

Burgemeester,

Handwritten signature of M.F. Oosterveer in black ink, appearing as 'M.F. Oosterveer' with a stylized flourish.

M.F. Oosterveer